

Dyslexie en dyscalculiebeleid

HBM

Januari 2020

Gebaseerd op Protocol VO Dyslexie en Protocol ERWD (Ernstige Reken en Wiskunde problemen)

Inhoud

Inleiding	2
1. Dyslexie en dyscalculie	3
2. Dyslexie- en dyscalculiebeleid op HBM	4
2.1. Procedures.....	4
2.2. Dyslexie en/of dyscalculieverklaring	4
3. Signalering	5
4. Compenserende faciliteiten, dispensaties en begeleiding bij Dyslexie.....	6
4.1 Begeleiding binnen klassenverband.....	6
4.2 Aanvullende begeleiding binnen klassenverband	6
4.3 Begeleiding/remediëren buiten klassenverband	6
4.4 Faciliteiten en compensaties	7
4.5 Adviseren van hulp buiten school	7
5. Compenserende faciliteiten, dispensaties en begeleiding bij Dyscalculie	8
5.1 begeleiding binnen klassenverband	8
5.2 Begeleiding/remediëren buiten klassenverband	8
5.3 Faciliteiten en compensaties.....	8
5.4 Adviseren van hulp buiten school	8
Bijlage 1. Beknopte handleiding voor docenten bij Dyslexie	9
Bijlage 2. Beknopte handleiding voor docenten bij Dyscalculie.....	11
Bijlage 3. Dyslexiekaart/Dyscalculiekaart HBM	12
Bijlage 4. Digitale hulpmiddelen en websites.....	13

Inleiding

Zoals alle scholen, volgen ook op HBM leerlingen met dyslexie en/of dyscalculie onderwijs. Gelet op deze beperking, is het belangrijk om vast te leggen wat er voor nodig is om deze leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden tijdens hun schoolloopbaan. Op HBM werken wij volgens de richtlijnen dyslexieprotocol Voortgezet Onderwijs en volgens het protocol ERWD (Ernstige Reken en Wiskunde problemen). Deze protocollen zijn in opdracht van het ministerie van OCW ontwikkeld, in samenwerking met scholen. Ze bieden een leidraad voor het opstellen, uitvoeren en evalueren van het dyslexiebeleid. Het dyslexie- en dyscalculiebeleid is een middel om de volgende doelen te bereiken:

- 1 Leerlingen met dyslexie en leerlingen met dyscalculie kunnen die opleiding volgen waartoe ze op basis van hun cognitieve capaciteiten in staat zijn en behalen hun examen.
- 2 Ze kunnen omgaan met hun dyslexie/dyscalculie.
- 3 Ze vergroten hun functionele lees- en schrijfvaardigheid/ rekenvaardigheid, zo nodig met hulpmiddelen.

1. Dyslexie en dyscalculie

In het VO worden leerlingen met dyslexie en leerlingen met dyscalculie geconfronteerd met andere problemen als in het primair onderwijs. Hoeveel last een leerling ervaart hangt samen met de eisen die een specifieke situatie stelt. Daarnaast hangt deze last af van de mate waarin een leerling in staat is zijn problemen te compenseren.

1.1 Dyslexie

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en of spellen op woordniveau. (Stichting Dyslexie Nederland). Leerlingen met dyslexie in het VO hebben problemen met:

- Lezen en/of spellen op woordniveau in het Nederlands en in de moderne vreemde talen (nieuwe klank - tekenkoppelingen, ingewikkelde spellingafspraken);
- Het snel en accuraat lezen bij alle vakken;
- Het snel en accuraat spellen en functioneel schrijven bij alle vakken;
- Bij leerlingen met dyslexie kunnen zich ook andere problemen voordoen dan lezen en/of spellen. Veel leerlingen met dyslexie hebben moeite met concentratie en kunnen nogal chaotisch zijn. Soms hebben ze minder zelfvertrouwen. Het aanleren van een vreemde taal kan ook moeite kosten. Bij dyslexie is altijd sprake van een individu gebonden profiel;

Het dyslexiebeleid op de HBM richt zich op alle leerlingen met een officiële dyslexieverklaring (afgegeven door een GZ-psycholoog of Orthopedagoog-Generalist). Daarnaast stromen er ook elk jaar leerlingen in met lees- en/of spellingsproblemen die geen dyslexieverklaring hebben maar waarbij er wel aanwijzingen zijn voor lees en/of spellingproblemen.

1.2 Dyscalculie

Dyscalculie is een rekenstoornis die dikwijls samengaat met nog een aantal andere beperkingen, zoals een zwak ruimtelijk inzicht, moeite met klokkijken, slechter geheugen, spellingsproblemen, gebrek aan inzicht. Leerlingen met dyscalculie hebben problemen met:

- Problemen met tellen (cijferreeksen) en getalbegrip;
- Problemen met het korte termijngeheugen;
- Problemen bij het begrijpen van de basis van de rekenkunde, zoals: breuken, waarde van de getallen, verbanden tussen getallen;
- Problemen met inzicht: hoofdrekenen en schatten;
- Problemen met volgorden: recepten lezen, klokkijken;
- Problemen met ruimtelijke oriëntatie en ruimtelijk inzicht: links-rechts oriëntatie, problemen met het lezen of onthouden van cijferreeksen, lezen en interpreteren van kaarten, tabellen en afmetingen;

1.3 Gevolgen voor het sociaal emotioneel functioneren

Wanneer leerlingen hun dyslexie en/of dyscalculie de gevolgen daarvan niet goed kunnen accepteren of onvoldoende 'om kunnen gaan' met de lees- en spellingproblemen/ rekenproblemen op school en daarbuiten, kan dat verregaande gevolgen hebben voor het psychosociaal functioneren (Ruijsenaars & Van den Bos, 2011). De school heeft een belangrijke taak om leerlingen met dyslexie en de leerlingen met dyscalculie te helpen de stoornis te leren accepteren en ermee om te leren gaan.

1.4 Gevolgen voor het leren

Dyslexie heeft consequenties voor alle vakken die een beroep doen op functioneel lezen en schrijven. De problemen met technisch lezen kunnen doorwerken in problemen met begrijpend lezen. De aandacht richt zich op het niet geautomatiseerde technisch lezen en spellen, in plaats van op het begrijpen van een tekst of het op papier zetten van gedachten.

Het (voortgezet) onderwijs doet voortdurend een beroep op het snel kunnen verwerken en

produceren van teksten. Leerlingen met dyslexie ervaren daarbij altijd een hoge tijdsdruk. Leerlingen met dyslexie maken tijdens het schrijven ook veel meer spelfouten dan hun leef - tijdsgenoten, in alle spellingcategorieën. Er bestaan geen specifieke 'dyslectische' fouten. Daarnaast is het aanleren van een vreemde taal voor leerlingen met dyslexie vaak ook moeilijk. Leerlingen moeten hebben moeite met de klank-tekenkoppeling, het aanleren van spellingregels en het vlot kunnen lezen van de vreemde taal. De problemen met automatisering en werkgeheugen kunnen ook leiden tot *rekenproblemen* en betreft vooral het onthouden van rekenfeiten. Dit leidt tot problemen met hoofdrekenen en het rekentempo.

Dyscalculie heeft consequenties voor alle vakken die een beroep doen op getalbegrip en rekenvaardigheden. Net als bij dyslexie, kunnen leerlingen met dyscalculie ook tijdsdruk ervaren omdat zij meer tijd nodig hebben om gecompliceerde opdrachten te verwerken en vragen te beantwoorden.

2. Dyslexie- en dyscalculiebeleid op HBM

Op HBM is het uitgangspunt dat alle docenten weten welke leerlingen er in hun klas dyslexie of dyscalculie hebben en dat zij inhoud geven aan de ondersteuningsbehoeftes van de leerling. In samenwerken met de dyslexiecoördinator en de zorgcoördinator van de school wordt inhoud gegeven aan het soort begeleiding die de leerling nodig heeft.

2.1. Procedures

Aan het begin van elk schooljaar hebben alle leerlingen (als daar behoefte aan is) met een dyslexie- of dyscalculie verklaring een gesprek met de dyslexiecoördinator en/of de zorgcoördinator en neemt zij (zo nodig) ook contact op met de ouders. Ouders kunnen ook contact opnemen met school. Tijdens dit gesprek wordt de ondersteuningsbehoefte van de leerling vastgelegd en benodigde faciliteiten vastgesteld.

De omstandigheden waarin een leerling met dyslexie, of een leerling met dyscalculie verkeert, veranderen in de loop van de tijd, waardoor andere begeleiding en/of faciliteiten noodzakelijk zijn. Het gesprek en het vaststellen van ondersteuningsbehoefte en benodigde faciliteiten moet dan ook elk jaar opnieuw gedaan worden. Zo nodig zijn tussentijdse aanpassingen uiteraard ook mogelijk.

2.2. Dyslexie en/of dyscalculieverklaring

Om voor hulpmiddelen op school in aanmerking te komen, hebben leerlingen in het VO een verklaring van een deskundige nodig. De verklaring beschrijft welke belemmeringen de dyslexie veroorzaakt en welke hulpmiddelen nuttig kunnen zijn. Alleen een erkende psycholoog of orthopedagoog, gespecialiseerd op het gebied van leerstoornissen, kan een verklaring afgeven.

Indien de diagnose gesteld is, zal een verklaring worden toegevoegd aan het dossier van de leerling. De verklaring is voor de school bestemd, omdat daarin de aanbevelingen staan. In de verklaring staan zowel aanbevelingen voor remediëring als aanpassingen ter compensatie en de mogelijke dispensaties.

3. Signalering

Het basisonderwijs signaleert leerlingen met ernstige lees- en spellingproblemen vanaf groep 3 en 4 of later. Bij veel leerlingen met dyslexie is de diagnose tijdens het basisonderwijs gesteld, maar toch signaleren docenten, mentoren of de zorg in het voortgezet onderwijs ook ernstige reken,-lees- en/of spellingproblemen, zowel in de brugklas als in hogere leerjaren.

Signalering van dyslexie gebeurt in de praktijk vaak door docenten Nederlands. Signalering levert dan een hulpvraag op die de zorgcoördinator verder moet onderzoeken. Voor het beantwoorden van de hulpvragen gericht op ernstige lees – en spellingproblemen verzamelt de zorgcoördinator zoveel mogelijk informatie om de hulpvragen te beantwoorden. Hierna besluit zij of er verder onderzoek naar dyslexie noodzakelijk is. Als daarna wordt besloten om verder onderzoek te doen, geeft de zorgcoördinator aan met welke externe onderzoekspraktijken de school goede ervaringen heeft. Onderzoek moet door de ouders zelf worden gefinancierd.

Voor het beantwoorden van de hulpvragen gericht op ernstige rekenproblemen verzamelt de zorgcoördinator zoveel mogelijk informatie. Als daarna wordt besloten om verder onderzoek te doen, geeft de orthopedagoog of psycholoog aan met welke externe onderzoekspraktijken de school goede ervaringen heeft. Onderzoek moet door de ouders zelf worden gefinancierd.

4. Compenserende faciliteiten, dispensaties en begeleiding bij Dyslexie

Scholen zijn verplicht aanpassingen, die een leerling met een beperking vraagt, te realiseren op basis van de wet Gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte. Door aanpassingen van het onderwijs aan kinderen met dyslexie of kinderen met dyscalculie, vermindert de hinder die een leerling ondervindt van zijn/haar beperking. Scholen mogen zelf bepalen welke hulpmiddelen zij inzetten en hoe zij leerlingen met dyslexie of dyscalculie begeleiden. De HBM zal dat in overleg met de leerling, ouders en zorg bepalen.

Als aanpassingen voor een leerling nodig zijn, zal de dyslexiecoördinator samen met de leerling, de ouders en docenten vaststellen welke aanpassingen nodig zijn en in welke contexten (binnen de school, thuis) die aanpassingen gerealiseerd moeten worden. Tot slot kiest de leerling welke aanpassingen het best aan zijn behoeften tegemoet komen.

Aanpassing van het onderwijs vindt altijd plaats tijdens de lessen. Docenten spelen bij de uitvoering van aanpassingen dus een grote rol. De compenserende faciliteiten en dispensaties worden vastgelegd op de dyslexiekaart van de leerling en in het groepsplan van de klas waar hij/zij in zit. Elk jaar worden de afspraken geëvalueerd met dyslexiecoördinator, leerling en ouders. Hier worden de effecten van de genomen maatregelen doorgenomen. Op basis daarvan kunnen de afspraken worden bijgesteld.

4.1 Begeleiding binnen klassenverband

Algemene maatregelen

Veel maatregelen die te bedenken zijn om leerlingen met dyslexie en leerlingen met dyscalculie te ondersteunen zijn ook nuttig voor andere leerlingen. Maatregelen zijn, bijvoorbeeld:

- Gebruik helder taalgebruik;
- Pas het tempo van de instructie aan;
- Gebruik woorden die leerlingen kennen;
- Laat de leerling navertellen wat hij net gehoord heeft;
- Wees gevarieerd in de keuze van werkvormen (auditief, visueel);
- Vermijd bordschrijven en spreken tegelijk;
- Geef toetsen/opdrachten in een duidelijk lettertype (Arial) en met regelafstand 1,5.

4.2 Aanvullende begeleiding binnen klassenverband

Individuele maatregelen voor dyslexie

Als een leerling met dyslexie niet voldoende steun heeft aan de algemene maatregelen, kunnen aanvullende maatregelen worden getroffen. Dit kunnen compenserende of dispenserende faciliteiten zijn. Bijvoorbeeld:

- Extra tijd bij toetsen/opdrachten;
- Gebruik van voorleessoftware (ClaroRead);
- Tekst die in de klas gelezen moet worden mag thuis worden voorbereid;
- Schrijfopdrachten mogen op de computer gemaakt worden;
- Langere leespauses;
- Gebruik van hulpmiddelen is toegestaan, zoals ReadingPen, laptop etc.

Voorbeelden van dispenserende faciliteiten:

- Vrijstelling van voorleesbeurten;
- Vrijstelling van spellingstoetsen.

4.3 Begeleiding/remediëren buiten klassenverband

Als ondersteuning in de klas onvoldoende blijkt, kan een leerling in aanmerking komen voor remediering buiten het klassenverband. Het kan gaan om de directe aanpak van lees- en

spellingsproblemen: RT-lessen lezen en/of spelling. Of juist om het leren omgaan met de dyslexie (onderzoeken welke faciliteiten er zijn en welke goed werken voor de leerling)

4.4 Faciliteiten en compensaties

Tijdverlenging bij toetsen

De afspraak binnen school is dat niet de hele klas extra tijd krijgt. Hiermee is het geen eerlijke afname van de toets, omdat de omstandigheden niet voor elke leerling gelijk zijn. Leerling met dyslexie lezen langzamer en schrijven soms ook langzamer vandaar dat zij recht hebben op extra tijd.

Toets	Extra tijd
Schriftelijke overhoring	5 minuten
Proefwerk	15 minuten
Schoolexamen (50 minuten)	15 minuten
Schoolexamen (100 minuten)	30 minuten
Schriftelijk eindexamen	30 minuten

Laptop in de les

Leerlingen met dyslexie kunnen gebruik maken een laptop van school voor in de les. Bij de laptops is een stick met het programma Claread beschikbaar, waarmee tekst voorgelezen kan worden. Leerlingen moeten zelf zorgen voor een koptelefoon. Als de leerling de laptop ook graag buiten schooltijd wil kunnen gebruiken, dient de leerling zelf een laptop aan te schaffen. De HBM zorgt voor de aanschaf van digitale boeken als de leerling dat nodig heeft.

Laptop voor toetsen

Leerlingen met dyslexie kunnen voor toetsen gebruik maken van laptops van school. Voor toetsen moeten laptops gebruikt worden zonder toegang tot wifi. Eigen laptops mogen daarom niet gebruikt worden. Bij de laptops is een stick met het programma Claread beschikbaar, waarmee tekst voorgelezen kan worden. Leerlingen moeten zelf zorgen voor een koptelefoon.

Beoordeling spelling bij toetsen

Op de HBM hanteren we geen aangepaste regeling op het gebied van spelfouten, maar hanteren een norm die voor alle leerlingen geldt. Hierin volgen we de examenregels waarbij voor alle leerlingen een maximale aftrek van spelfouten geldt. Op de HBM wordt maximaal 10% van het aantal te behalen punten als spelfout gerekend. Dit komt neer op maximaal 1 punt aftrek op het cijfer. Dit komt ongeveer overeen met de examennorm. Deze kan per jaar verschillen maar ligt gemiddeld op een maximale aftrek van 1 punt. Deze regeling is niet van toepassing op toetsen waarbij expliciet getoetst wordt op spelling.

4.5 Adviseren van hulp buiten school

Wanneer blijkt dat de begeleiding/remediëring binnen de school niet voldoende blijkt dan kan het voorkomen dat de dyslexiecoördinator of de zorgcoördinator de ouders adviseert om een externe instantie in te schakelen. (Particuliere RT, Dyslexiecollectief Haarlem, Stichting Taalhelp, ABC, RID). Deze kosten zijn voor de ouders.

5. Compenserende faciliteiten, dispensaties en begeleiding bij Dyscalculie

5.1 begeleiding binnen klassenverband

Leerlingen met dyscalculie hebben meer tijd nodig om rekenopgaven op te lossen en opdrachten waar getallen in voorkomen, te kunnen maken. Dit betekent dat docenten tijdens hun lessen rekening houden met leerlingen met dyscalculie. Wanneer leerlingen begrip hebben van een bepaalde rekenvaardigheid (en deze toe kunnen passen), kan een rekenmachine worden gebruikt. Dit om het werkgeheugen te ontlasten. Leerlingen mogen altijd kladpapier gebruiken.

5.2 Begeleiding/remediëren buiten klassenverband

Als ondersteuning in de klas onvoldoende blijkt, kan een leerling in aanmerking komen voor remediering buiten het klassenverband. Het kan gaan om de directe aanpak van rekenproblemen: RT-lessen rekenen/wiskunde. Of juist om het leren omgaan met de dyscalculie.

5.3 Faciliteiten en compensaties

Gebruik rekenmachine

Leerlingen met dyscalculie mogen gebruik maken van een rekenmachine in de les.

Gebruik rekenkaarten/rekenmachine bij toetsen

Leerlingen met dyscalculie mogen bij toetsen gebruik maken van de rekenkaarten zoals het College voor Examens deze ontwikkeld heeft. Deze kaarten zijn via school verkrijgbaar. Leerlingen mogen ook gebruik maken van een simpele rekenmachine (geen grafische rekenmachine, geen rekenmachine op de smartphone).

Tijdverlenging bij toetsen

Leerlingen met dyscalculie hebben recht op tijdverlenging voor toetsen waarin rekenkundige onderdelen zitten. Deze tijdverlenging geldt niet voor toetsen waarin niet gerekend hoeft te worden!

Toets	Extra tijd
Schriftelijke overhoring	5 minuten
Proefwerk	15 minuten
Schoolexamen (50 minuten)	15 minuten
Schoolexamen (100 minuten)	30 minuten
Schriftelijk eindexamen	30 minuten

5.4 Adviseren van hulp buiten school

Wanneer blijkt dat de begeleiding/remediëring binnen de school niet voldoende blijkt dan kan het voorkomen dat de dyslexiecoördinator of de zorgcoördinator de ouders adviseert om een externe instantie in te schakelen. (Particuliere RT, RID bijvoorbeeld). Deze kosten zijn voor de ouders.

Bijlage 1. Beknopte handleiding voor docenten bij Dyslexie

Aanpassing van het onderwijs vindt altijd plaats tijdens de lessen. Docenten spelen bij de uitvoering van aanpassingen dus een grote rol. De compenserende faciliteiten en dispensaties worden vastgelegd op de dyslexiekaart van de leerling en in het groepsplan van de klas waar hij/zij in zit.

Algemene maatregelen

Veel maatregelen die te bedenken zijn om leerlingen met dyslexie en leerlingen met dyscalculie te ondersteunen zijn ook nuttig voor andere leerlingen. Maatregelen zijn, bijvoorbeeld:

- Gebruik helder taalgebruik;
- Pas het tempo van de instructie aan;
- Gebruik woorden die leerlingen kennen;
- Laat de leerling navertellen wat hij net gehoord heeft;
- Wees gevarieerd in de keuze van werkvormen (auditief, visueel);
- Vermijd bordschrijven en spreken tegelijk;
- Geef toetsen/opdrachten in een duidelijk lettertype (Arial) en met regelafstand 1,5.

Aanvullende begeleiding binnen klassenverband

Als een leerling met dyslexie niet voldoende steun heeft aan de algemene maatregelen, kunnen aanvullende maatregelen worden getroffen. Dit kunnen compenserende of dispenserende faciliteiten zijn. Bijvoorbeeld:

- Extra tijd bij toetsen/opdrachten;
- Gebruik van voorleessoftware (ClaroRead)
- Tekst die in de klas gelezen moet worden mag thuis worden voorbereid;
- Schrijfopdrachten mogen op de computer gemaakt worden;
- Langere leespauses;
- Gebruik van hulpmiddelen is toegestaan, zoals ReadingPen, laptop etc.

Voorbeelden van dispenserende faciliteiten:

- Vrijstelling van voorleesbeurten;
- Vrijstelling van spellingstoetsen

Faciliteiten en compensaties

Tijdverlenging bij toetsen

Toets	Extra tijd
Schriftelijke overhoring	5 minuten
Proefwerk	15 minuten
Schoolexamen (50 minuten)	15 minuten
Schoolexamen (100 minuten)	30 minuten
Schriftelijk eindexamen	30 minuten

De afspraak binnen school is dat niet de hele klas extra tijd krijgt. Hiermee is het geen eerlijke afname van de toets, omdat de omstandigheden niet voor elke leerling gelijk zijn. Leerling met dyslexie lezen langzamer en schrijven soms ook langzamer vandaar dat zij recht hebben op extra tijd.

Laptop in de les

Leerlingen met dyslexie kunnen gebruik maken een laptop van school voor in de les. Bij de laptops is een stick met het programma Claread beschikbaar, waarmee tekst voorgelezen kan worden. Leerlingen moeten zelf zorgen voor een koptelefoon. Als de leerlinge de laptop ook graag buiten schooltijd wil kunnen gebruiken, dient de leerling zelf een laptop aan te schaffen. De HBM zorgt voor de aanschaf van digitale boeken als de leerling dat nodig heeft.

Laptop voor toetsen

Leerlingen met dyslexie kunnen voor toetsen gebruik maken van laptops van school. Voor toetsen moeten laptops gebruikt worden zonder toegang tot wifi. Eigen laptops mogen daarom niet gebruikt worden. Bij de laptops is een stick met het programma Claread beschikbaar, waarmee tekst voorgelezen kan worden. Leerlingen moeten zelf zorgen voor een koptelefoon.

Beoordeling spelling bij toetsen

Op de HBM hanteren we geen aangepaste regeling op het gebied van spelfouten, maar hanteren een norm die voor alle leerlingen geldt. Hierin volgen we de examenregels waarbij voor alle leerlingen een maximale aftrek van spelfouten geldt. Op de HBM wordt maximaal 10% van het aantal te behalen punten als spelfout gerekend. Dit komt neer op maximaal 1 punt aftrek op het cijfer. Dit komt ongeveer overeen met de examennorm. Deze kan per jaar verschillen maar ligt gemiddeld op een maximale aftrek van 1 punt. Deze regeling is niet van toepassing op toetsen waarbij expliciet getoetst wordt op spelling.

Bijlage 2. Beknopte handleiding voor docenten bij Dyscalculie

Aanpassing van het onderwijs vindt altijd plaats tijdens de lessen. Docenten spelen bij de uitvoering van aanpassingen dus een grote rol. De compenserende faciliteiten en dispensaties worden vastgelegd op de dyscalculiekaart van de leerling en in het groepsplan van de klas waar hij/zij in zit. Elk jaar worden de afspraken geëvalueerd met zorgcoördinator, leerling en ouders. Hier worden de effecten van de genomen maatregelen doorgenomen. Op basis daarvan kunnen de afspraken worden bijgesteld.

Begeleiding binnen klassenverband

Leerlingen met dyscalculie hebben meer tijd nodig om rekenopgaven op te lossen en opdrachten waar getallen in voorkomen, te kunnen maken. Dit betekent dat docenten tijdens hun lessen rekening houden met leerlingen met dyscalculie. Wanneer leerlingen begrip hebben van een bepaalde rekenvaardigheid (en deze toe kunnen passen), kan een rekenmachine worden gebruikt. Dit om het werkgeheugen te ontlasten. Leerlingen mogen altijd kladpapier gebruiken.

Faciliteiten en compensaties

Gebruik rekenmachine

Leerlingen met dyscalculie mogen gebruik maken van een rekenmachine in de les.

Gebruik rekenkaarten/rekenmachine bij toetsen

Leerlingen met dyscalculie mogen bij toetsen gebruik maken van de rekenkaarten zoals het College voor Examens deze ontwikkeld heeft. Deze kaarten zijn via school verkrijgbaar. Leerlingen mogen ook gebruik maken van een simpele rekenmachine (geen grafische rekenmachine, geen rekenmachine op de smartphone).

Tijdverlenging bij toetsen

Toets	Extra tijd
Schriftelijke overhoring	5 minuten
Proefwerk	15 minuten
Schoolexamen (50 minuten)	15 minuten
Schoolexamen (100 minuten)	30 minuten
Schriftelijk eindexamen	30 minuten

Leerlingen met dyscalculie hebben recht op tijdverlenging voor toetsen waarin rekenkundige onderdelen zitten. Deze tijdverlenging geldt niet voor toetsen waarin niet gerekend hoeft te worden!

Bijlage 3. Dyslexiekaart/Dyscalculiekaart HBM

Dyslexiekaart HBM 2019-2020

Naam:

Klas:

Toetsen	☐	Extra tijd
	☐	Gesproken toets materiaal d.m.v. hulpprogramma Claroread
	☐	Mondelinge afname van de toets
	☐	Andere plek in de klas om toets te maken
Klas	☐	Voorleessoftware Claroread
	☐	Geen voorleesbeurt
Overig	☐	Coaching
	☐	RT

Dyslexiecoördinator bepaalt van welke faciliteiten de leerling gebruik mag maken

Dyscalculiekaart HBM 2019-2020

Naam:

Klas:

Toetsen	☐	Extra tijd
	☐	Gebruik simpele rekenmachine
	☐	Gebruik rekenkaarten
	☐	Andere plek in de klas om toets te maken
Klas	☐	Geen beurt krijgen
Overig	☐	Coaching
	☐	RT

Bijlage 4. Digitale hulpmiddelen en websites

Dyslexie

Handige sites

www.eindexamenblad.nl
www.vaktaal.net (Woordenschat ondersteuning)
www.tioschrijven.nl (leren schrijven. bijv. opstel, werkstuk)
www.nieuwsbegrip.nl
www.ezelsbruggetje.nl
www.lereniseenmakkie.nl
www.lezen.nl
www.makkelijklezenplein.nl/jongeren
www.aangepastlezen.nl
www.lezenvoordelijst.nl
www.leesplein.nl
www.muiswerk.nl
www.digischool.nl
www.leermiddelenplein.nl

Online woordenboeken:

www.prisma.nl
www.vandale.nl (voor Nederlands)
www.woordenlijst.org (Woordenlijst Nederlandse taal)
www.mijnwoordenboek.nl

Overhoorprogramma's

www.efkasoft.com
www.wrts.nl
www.woordjesleren.nl
www.teach2000.nl
www.overhoortalen.tk

Dyscalculie

www.rekenspecialist.nl
www.muiswerk.nl
www.digischool.nl
www.fisme.science.uu.nl/rekenweb
www.rekenspelletjes.nl/spelletjes/tafelsoefenen
www.rekenblobs.nl/